శ్రీ శంకర భగవత్పాదుల ప్రకరణ గ్రంథం

తత్త్వబోధ

: వ్యాఖ్యాత :

"అభినవ వ్యాస", "జ్ఞానప్రపూర్ణ"

శ్రీ దేవిశెట్టి చలపతిరావు B.Sc[Ag]

వ్యవస్థాపకులు

ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన పీఠం : చిలకలూరిపేట.

Website : WWW.SRICHALAPATHIRAO.COM

Contact : (Mobile) 80085 39770 / (Land Line) 08647 254716

Email : care@srichalapathirao.com

Visit www.srichalapathirao.com to listen Pravachanas

తత్త్వబోధ – తొలిపలుకు

'తత్త్వబోధ' అనే ఈ చిన్నిగ్రంథం శంకరభగవత్పాదులు అందించిన ప్రకరణగ్రంధం. ప్రకరణగ్రంధం అంటే వేదాంత గ్రంధాలలో చెప్పబడిన సాంకేతికపదాల యొక్క అర్థాలను నిర్వచించే గ్రంధమే ప్రకరణగ్రంధం.

ఇది వేదాంతశాస్త్రాలలోని సాంకేతికపదాల అర్థాన్ని నిర్వచించటం ప్రారంభించి క్రమక్రమంగా మెట్టుమెట్టుగా ఆత్మజ్ఞానాన్ని అందించి మోక్షస్థితిని తెలియజెప్పి, ఆచరణకు అనుకూలమైన సలహాలనిస్తున్నది. అంతేకాదు ఇందులో **'తత్త్వమసి'** మహావాక్యాన్ని వివరించిన విధం కూడా విశేషమైనది. ఎంతో తేలికగా, సామాన్యులకు కూడా అర్థమయ్యే విధంగా మహావాక్యార్థాన్ని తెలియజేయటం ఇందులోని ప్రత్యేకత. ఈ గ్రంధం అంతా అత్యంత సులభశైలిలో సాగింది. ప్రారంభ సాధకుల నుండి అత్యున్నత స్థితిలో ఉన్న సాధకుల వరకూ అందరూ తెలుసుకోదగిన చిన్నగ్రంధం ఈ తత్త్వబోధ.

ఇందులో ప్రపంచతత్త్వాన్ని, దానికి ఆధారమైన పరమాత్మ తత్త్వాన్ని కూడా తెలియజేయటం జరిగింది. ఇంత చిన్నగ్రంధంలో ఎంతో గొప్ప వేదాంత విషయాన్ని బోధించిన శంకరుల అపార మేధాశక్తి ఇందులో మనకు కనిపిస్తుంది.

శంకరులు గొప్ప మేధాశక్తి సంపన్నులు.

- ఆచరణ పూర్వకమైన సిద్ధాంతాలతో -
- ఆదర్శవంతమైన ఆలోచనలతో -

- అపూర్వమైన వాదనాపటిమతో -
- అద్వైతసిద్ధాంత ప్రచారంతో -
- అస్తవ్యస్తంగా ఉన్న భారతదేశాన్ని - విషమపరిస్థితుల నుండి కాపాడి సనాతనధర్మాన్ని పునఃప్రతిష్ఠించి సమస్త మానవాళిని తరింపజేశారు. భవిష్యత్ తరాలకు సన్మార్గాన్ని చూపించారు.

శంకరాచార్యులు మేధావి, కవి, ప్రతిభాశాలి, తత్త్వజ్ఞాని, వైదిక మతాచార్యులు, నిరుపమానప్రజ్ఞాశాలి, సంస్కరణాభిలాషి, వేదవేదాంతవేత్త, భక్తిసాహిత్య స్రష్ట, వేదవిజ్ఞాన భగీరథుడు, నిర్వికల్ప తపోనిధి, వేదవిజ్ఞాననిధి, తర్క, వ్యాకరణ, కావ్య, నాటక, పురాణ గ్రంధాలను ఆపోసనబట్టిన మహాత్ముడు. ఏకసంతాగ్రాహి. అంతటి మహాత్ముడు అందించినదే ఈ ప్రకరణగ్రంధం - తత్త్వబోధ. ఇక గ్రంధంలోనికి ప్రవేశిద్దాం.

శ్రీ దేవిశెట్టి చలపతిరావు
గ్రంధ వ్యాఖ్యాత

తత్త్వబోధ

ముందుగా ప్రార్థన

(1) ఓం వాసుదేవేంద్ర యోగీంద్రం నత్వా జ్ఞాన ప్రదం గురుం |
ముముక్షూణాం హితార్థాయ తత్త్వబోధోఽభిధీయతే ||

I. ప్రకరణం - గ్రంథ పరిచయం - అనుబంధచతుష్టయం

(2) సాధన చతుష్టయ సంపన్నాధికారిణాం |
మోక్ష సాధన భూతం, తత్త్వ వివేక ప్రకారం వక్ష్యామః ||

(3) సాధన చతుష్టయం కిం?
నిత్యానిత్య వస్తు వివేకః
ఇహా ముత్రార్థ ఫలభోగ విరాగః
శమాది షట్క సంపత్తిః
ముముక్షుత్వం చేతి.

సాధన చతుష్టయం:

(4) నిత్యాఽనిత్య వస్తు వివేకః కః ?
నిత్యవస్త్వేకం బ్రహ్మ తద్ వ్యతిరిక్తం సర్వమనిత్యం
అయమేవ నిత్యాఽనిత్యవస్తు వివేకః ||

(5) విరాగః కః ?
ఇహ స్వర్గభోగేషు ఇచ్ఛారాహిత్యం.

(6) శమాది సాధన సంపత్తిః కా?
శమో దమ ఉపరమ స్తితిక్షా శ్రద్ధా సమాధానం చేతి.

(7) శమః కః ?

మనోనిగ్రహః

(8) దమః కః?

చక్షురాది బాహ్యేంద్రియ నిగ్రహః

(9) ఉపరమః కః ?

స్వధర్మానుష్టాన మేవ

10. తితిక్షా కా?

శీతోష్ణసుఖదుఃఖాది సహిష్ణుత్వం

11. శ్రద్ధా కీ దృశీ ?

గురువేదాంత వాక్యాదిషు విశ్వాసః శ్రద్ధా.

12. సమాధానం కిం?

చిత్తైకాగ్రతా

13. ముముక్షుత్వం కిం?

"మోక్షో మే భూయాత్" ఇతి ఇచ్ఛా

14. ఏతత్ సాధన చతుష్టయం

తతః తత్త్వ వివేక స్యాధికారిణో భవంతి

II ప్రకరణం : తత్త్వవిచారణ

15. తత్త్వ వివేకః కః?

ఆత్మా సత్యం; తదన్యత్ సర్వం మిథ్యేతి

16. ఆత్మా కః?

స్థూల సూక్ష్మ కారణ శరీరాత్ వ్యతిరిక్తః

పంచకోశా తీతః సన్ అవస్థాత్రయసాక్షీ

సచ్చిదానంద స్వరూపః సన్ యస్తిష్ఠతి స ఆత్మా.

17. స్థూలశరీరం కిమ్?

పంచీకృత మహాభూతైః కృతం, సత్కర్మజన్యం,

సుఖదుఃఖ భోగాయతనం శరీరం అస్తి

జాయతే వర్ధతే విపరిణమతే అపక్షీయతే

వినశ్యతీతి షడ్వికారవ దేతత్ స్థూల శరీరమ్.

18. సూక్ష్మ శరీరం కిమ్?

అపంచీకృత మహాభూతైః కృతం, సత్కర్మజన్యం,

సుఖదుఃఖాది భోగసాధనం, పంచ జ్ఞానేంద్రియాణి,

పంచ కర్మేంద్రియాణి, పంచ ప్రాణాదయః

మనశ్చైకం, బుద్ధిశ్చైకా - ఏవం సప్తదశలాభిః సహ

యత్తిష్ఠతి తత్ సూక్ష్మ శరీరమ్.

19. శ్రోత్రం త్వక్ చక్షుః రసనా ఘ్రాణం

ఇతి పంచ జ్ఞానేంద్రియాణి.

శ్రోత్రస్య దిగ్ దేవతాః త్వచో వాయుః చక్షుషః సూర్యః,

రసనాయా వరుణః, ఘ్రాణస్య అశ్వినౌ

ఇతి జ్ఞానేంద్రియ దేవతాః.

శ్రోత్రస్య విషయః శబ్దగ్రహణమ్

త్వచో విషయః స్పర్శగ్రహణమ్

చక్షుషో విషయః రూప గ్రహణమ్

రసనాయా విషయః రస గ్రహణమ్

ఘ్రాణస్య విషయః గంధ గ్రహణం ఇతి.

20. వాక్ పాణి పాద పాయూపస్థా నీతి పంచకర్మేంద్రియాణి

వాచో దేవతా వహ్నిః, హస్తయోరింద్రః, పాదయోర్విష్ణుః

పాయోర్మృత్యుః ఉపస్థస్య ప్రజాపతిః;

ఇతి కర్మేంద్రియ దేవతాః

వాచో విషయః భాషణమ్

పాణ్యో ర్విషయః వస్తుగ్రహణమ్

పాదయో ర్విషయః గమనమ్,

పాయో ర్విషయః మలత్యాగః,

ఉపస్థస్య విషయః ఆనంద ఇతి.

21. కారణ శరీరం కిమ్?

అనిర్వాచ్యా నాద్య విద్యారూపం

శరీరద్వయస్య కారణ మాత్రం సత్స్వరూపాఽజ్ఞానం

నిర్వికల్పక రూపం యదస్తి తత్కారణ శరీరమ్.

22. అవస్థాత్రయం కిమ్

జాగ్రత్ స్వప్న సుషుప్త్యవస్థా

23. జాగ్రదవస్థా కా?

శోత్రాది జ్ఞానేంద్రియైః శబ్దాది విషయైశ్చ జ్ఞాయతే

ఇతి యత్ సా జాగ్రదవస్థా.

స్థూలశరీరాభిమాని ఆత్మా విశ్వ ఇత్యుచ్యతే.

24. స్వప్నావస్థా కా?

స్వప్నావస్థా కేతి చేత్, జాగ్రదవస్థాయాం

యత్ దృష్టం యత్ శ్రుతం తజ్జనిత వాసనాయ నిద్రా సమయే

యః ప్రపంచః ప్రతీయతే సా స్వప్నావస్థా

సూక్ష్మశరీరాభిమానీ ఆత్మా తైజస ఇత్యుచ్యతే.

25. అతః సుషుప్త్యవస్థా కా?

అహం కిమపి న జానామి సుఖేన మయా

నిద్ర అను భూయతే ఇతి సుషుప్త్యవస్థా

కారణ శరీరాభిమానీ ఆత్మా ప్రాజ్ఞ ఇత్యుచ్యతే.

26. పంచకోశాః కే?

అన్నమయః ప్రాణమయః మనోమయః విజ్ఞానమయః

ఆనందమయ శ్చేతి.

(3) పంచకోశ వివరణ

27. అన్నమయః కః?

అన్నరసే నైవ భూత్వా, అన్నరసే నైవ వృద్ధిం ప్రాప్య,

అన్నరూప పృథివ్యాం య ద్విలీయతే,

త దన్నమయః కోశః స్థూలశరీరమ్.

28. ప్రాణమయః కః?

ప్రాణాద్యా పంచవాయవః వాగాదీంద్రియ పంచకమ్

ప్రాణమయః కోశః

29. మనోమయః కః?

మనశ్చ జ్ఞానేంద్రియ పంచకం మిలిత్వా యో భవతి

స మనోమయః కోశః

30. విజ్ఞానమయః కః?

బుద్ధి జ్ఞానేంద్రియపంచకం మిలిత్వాయో భవతి

స విజ్ఞానమయః కోశః

31. ఆనందమయః కః?

ఏవమేవ కారణశరీర భూతాఽవిద్యాస్థ మలినసత్త్వం

ప్రియాదివృత్తి సహితమ్.

32. 'ఏతత్ కోశ పంచకం'

33. మదీయం శరీరం, మదీయా ప్రాణాః మదీయం మనశ్చ

మదీయా బుద్ధిః, మదీయం జ్ఞానమితి స్వేనైవ జ్ఞాయతే!

తద్యథా మదీయత్వేన జ్ఞాతం కటక కుండల గృహాదికం

స్వస్మాద్ భిన్నం తథా పంచకోశాదికం స్వస్మాద్ భిన్నం

మదీయత్వేన జ్ఞాతం, ఆత్మా న భవతి.

34. ఆత్మాతర్హి కః?

సచ్చిదానంద స్వరూపః

సత్కిమ్?

కాలత్రయేఽపి తిష్ఠతీతి సత్ |

చిత్కిమ్?

జ్ఞానస్వరూపః |

ఆనందః కః?

సుఖస్వరూపః|

ఏవం సచ్చిదానందస్వరూపం స్వాత్మానం విజానీయాత్.

35. అథ చతుర్వింశతి తత్త్వోత్పత్తి ప్రకారం వక్ష్యామః,

బ్రహ్మాశ్రయా సత్త్వరజస్తమో గుణాత్మకా మాయా అస్తి.

తతః ఆకాశ స్సంభూతః ఆకాశా ద్వాయుః,

వాయో స్తేజః తేజసః ఆపః అద్భ్య పృథివీ.

36. ఏతేషాం పంచతత్త్వానాం మధ్యే ఆకాశస్య

సాత్వికాంశాత్ శ్రోత్రేంద్రియం సంభూతమ్.

వాయోః సాత్త్వికాంశాత్ త్వగింద్రియం సంభూతమ్.

అగ్నేః సాత్త్వికాంశాత్ చక్షురింద్రియం సంభూతమ్.

జలస్య సాత్త్వికాంశాత్ రసనేంద్రియం సంభూతమ్.

పృథివ్యాః సాత్త్వికాంశాత్ ఘ్రాణేంద్రియం సంభూతమ్.

ఏతేషాం పంచతత్త్వానాం సమష్టి సాత్వికాంశాత్

మనో బుద్ధ్యహంకార చిత్తాంతఃకరణాని సంభూతాని.

37. సంకల్ప వికల్పాత్మకం మనః నిశ్చియాత్మికా బుద్ధిః

అహం కర్తా అహంకారః చింతనకర్తృ చిత్తమ్.

38. మనసో దేవతా చంద్రమాః బుద్ధే బ్రహ్మా.

అహంకారస్య రుద్రః చిత్తస్య వాసుదేవః.

39. ఏతేషాం పంచతత్త్వానాం మధ్యే

ఆకాశస్య రాజసాంశాత్ వాగింద్రియం సంభూతమ్.

వాయోః రాజసాంశాత్ పాణీంద్రియం సంభూతమ్.

వహ్నేః రాజసాంశాత్ పాదేంద్రియం సంభూతమ్.

జలస్య రాజసాంశాత్ గుదేంద్రియం సంభూతమ్.

పృథివ్యాః రాజసాంశాత్ ఉపస్తేంద్రియం సంభూతమ్.

ఏతేషాం సమష్టి రాజసాంశాత్ పంచ ప్రాణాః సంభూతాః

40. ఏతేషాం పంచతత్త్వానాం తామసాంశాత్

పంచీకృత పంచతత్త్వాని భవన్తి.

41. పంచీకరణం కథం ఇతిచేత్,

ఏతేషాం పంచభూతానాం తామసాంశస్వరూపమ్

ఏకమేకం భూతమ్ ద్విధా విభజ్య,

ఏకమేక మర్థం పృథక్ తూష్ణీం వ్యవస్థాప్య,

అపర మపరమార్థం చతుర్ధా విభజ్య,

స్వార్థ మన్యేషు అర్థేషు స్వభాగ చతుష్టయ సంయోజనం కార్యమ్.

తదా పంచీకరణం భవతి .

పంచీకరణం

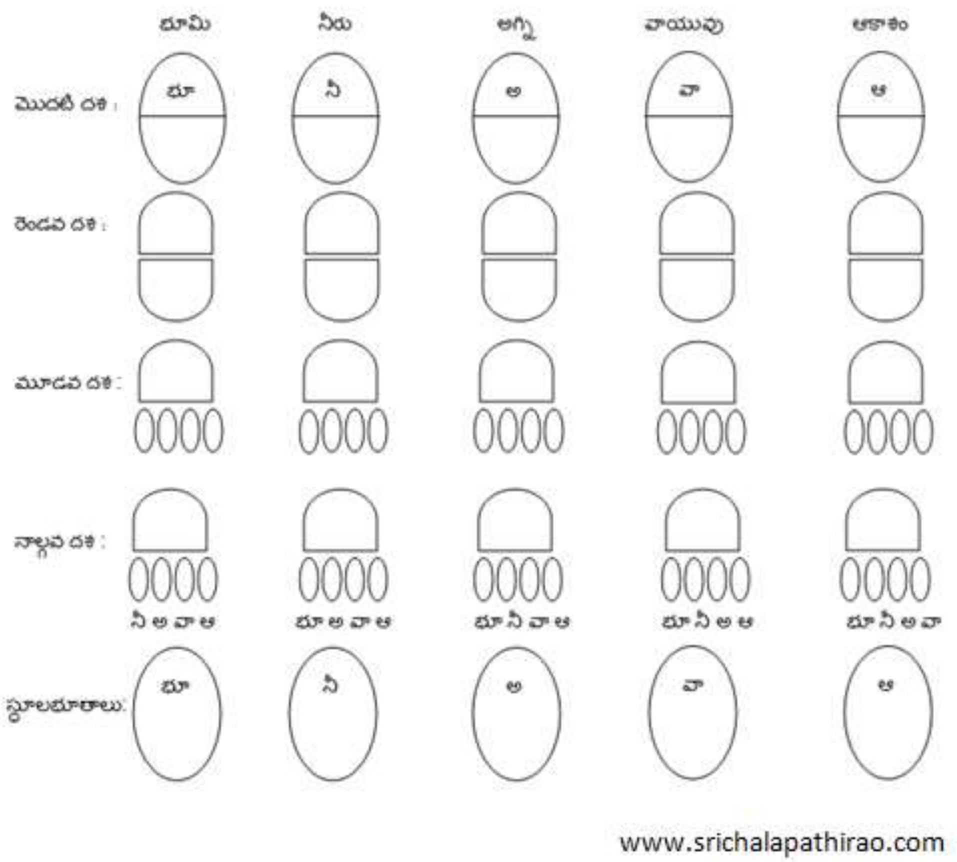

42. ఏతేభ్యః పంచీకృత పంచమహాభూతేభ్యః

స్థూలశరీరం భవతి.

ఏవం పిండ బ్రహ్మాండయో రైక్యం సంభూతమ్.

జీవేశ్వర ఐక్యత 4వ ప్రకరణం

43. స్థూలశరీరాభిమాని జీవనామకం బ్రహ్మ ప్రతిబింబం భవతి

స ఏవ జీవః ప్రకృత్యా స్వస్మాత్ ఈశ్వరం భిన్నత్వేన జానాతి.

44. అవిద్యోపాధిః సన్ ఆత్మాజీవః ఇత్యుచ్యతే.

మాయోపాధిః సన్ ఈశ్వరః ఇత్యుచ్యతే.

45. ఏవం ఉపాధి భేదాత్ జీవేశ్వర భేద దృష్టి యావత్

పర్యంతం తిష్ఠతి

తావత్పర్యంతం జన్మమరణాది రూప సంసారో న నివర్తతే

తస్మాత్ కారణాత్ న జీవేశ్వరయో ర్భేదబుద్ధిః స్వీకార్యా.

46. నను సాహంకారస్య కించిజ్ఞస్య జీవస్య

నిరహం కారస్య సర్వజ్ఞస్య ఈశ్వరస్య

తత్త్వమసీతి మహావాక్యాత్ కథం అభేదబుద్ధిః స్యాత్,

ఉభయోః విరుద్ధ ధర్మాక్రాన్తత్వాత్.

47. ఇతిచే న్న స్థూల సూక్ష్మ శరీరాభిమానీ త్వం పద వాచ్యార్థః.

ఉపాధి వినిర్ముక్తం సమాధి దశా సంపన్నం

శుద్ధ చైతన్యం త్వం పద లక్ష్యార్థః

ఏవం సర్వజ్ఞత్వాది విశిష్టః ఈశ్వరః తత్పద వాచ్యార్థః

ఉపాధి శూన్యం శుద్ధచైతన్యం తత్పద లక్ష్యార్థః

ఏవంచ జీవేశ్వరయోః చైతన్యరూపేణా భేదే బాధకా భావః.

48. ఏవంచ వేదాంత వాక్యైః సద్గురూపదేశేన చ సర్వేష్వపి

భూతేషు యేషాం బ్రహ్మబుద్ధి రుత్పన్నాః తే జీవన్ముక్తాః ఇత్యర్థః

49. నను జీవన్ముక్తః కః?

యథా దేహో ఽహం పురుషో ఽహం బ్రాహ్మణో ఽహం

శూద్రో ఽహ మస్మీతి దృఢనిశ్చయః, తథా నాహం

బ్రాహ్మణః న శూద్రః న పురుషః కింతు అసంగః సచ్చిదానంద

రూపః,

ప్రకాశరూపః, సర్వాంతర్యామీ చిదాకాశ రూపః, అస్మీతి దృఢ నిశ్చయ రూపః,

అపరోక్ష జ్ఞానవాన్ జీవన్ముక్తః.

50. బ్రహ్మై వాహ మస్మీ త్యపరోక్షజ్ఞానేన నిఖిల కర్మబంధ వినిర్ముక్తః స్యాత్.

51. కర్మాణి కతివిధాని సన్తి ఇతి చేత్

ఆగామి సంచిత ప్రారబ్ధ భేదేన త్రివిధాని సన్తి.

52. జ్ఞానోత్పత్త్యనంతరం జ్ఞాని దేహకృతం పుణ్యపాప రూపం కర్మయదస్తి తదాగామీ త్యభిధీయతే.

53. సంచితం కర్మ కిమ్?

అనంతకోటి జన్మానాం బీజభూతం సత్,

యత్కర్మజాతం పూర్వార్జితం తిష్ఠతి తత్ సంచితమ్ జ్ఞేయమ్.

54. ప్రారబ్ధం కర్మ కిమితి చేత్?

ఇదం శరీర ముత్పాద్య, ఇహ లోకే, ఏవం

సుఖదుఃఖాది ప్రదం, యత్కర్మ తత్ ప్రారబ్ధం

భోగేన నష్టం భవతి.

55. సంచితం కర్మ బ్రహ్మైవాహమితి నిశ్చయాత్మక

జ్ఞానేన నశ్యతి. ఆగామి కర్మ అపి, జ్ఞానేన నశ్యతి,

కించ ఆగామి కర్మణా నళినీదళగత జలవత్

జ్ఞానినాం సంబంధో నాస్తి.

కించ యే జ్ఞానినం స్తువంతి. భజన్తి, అర్చయన్తి,

తాన్ప్రతి జ్ఞానికృతం, ఆగామి పుణ్యం గచ్ఛతి,

యే జ్ఞానినం నిందన్తి, ద్విషన్తి. దుఃఖ ప్రదానం కుర్వన్తి

తాన్ప్రతి జ్ఞానికృతం, సర్వమాగామి క్రియమాణం

య దవాచ్యం కర్మ పాపాత్మకం తద్గచ్ఛతి.

56. తథా చాత్మవిత్ సంసారం తీర్త్వా,

బ్రహ్మానంద మి హైవ ప్రాప్నోతి.

తరతి శోక మాత్మవిత్ ఇతి శృతేః

57. తనుం త్యజం వా కాశ్యామ్

శ్వపచ స్య గృహేఽథవా

జ్ఞాన సంప్రాప్తి సమయే

ముక్తోఽసౌ విగతాశయః| ఇతి స్మృతే శ్చ.

Contact : +91 80085 39770 / +91 98862 65225

Audio CD, Video DVD, Book, E-Book, Pen Drive, External HDD రూపములలో అందుబాటులో గలవు

I. మహాభారతం : ఆదిపర్వం, సభాపర్వం, వనపర్వం, విరాటపర్వం, ఉద్యోగపర్వం, భీష్మపర్వం, ద్రోణపర్వం, ..; జీవనసత్యాలు, ధర్మాధర్మ విశ్లేషణ; ద్రౌపది, కర్ణుడు, ప్రశ్నలు - సమాధానములు; శాంతిపర్వం విశేషాలు :

II. ఆధ్యాత్మిక గ్రంథములు : కర్మసిద్ధాంతం, జీవుల సుడిగుండాలు, ప్రశాంత జీవనానికి 18 సూత్రములు, మరణాన్ని మంగళప్రదంచేసుకో, ఆధ్యాత్మిక జీవనం, ప్రశ్నలు - సమాధానములు;

III. ప్రకరణ గ్రంథములు : తత్త్వబోధ, భజగోవిందం, వివేక చూడామణి, శ్రీ దక్షిణామూర్తిస్తోత్రం, ఆత్మవిద్యావిలాసం, ఉపదేశసారం, ఆత్మబోధ, అద్వైతసారం, సాధనపంచకం, నిర్వాణషట్కం

IV. శ్రీమద్భగవద్గీత : 1-18 అధ్యాయములు

V. ఉపనిషత్తులు :- ఈశావాస్య, కేన, కఠ, ముండక, మాండూక్య, కైవల్య, గర్భ, సూర్య, దర్శన, తారసార, మహావాక్య, పంచబ్రహ్మ, గోపాలతాపిన్య, వరాహ, శాట్యాయనీ, హయగ్రీవ, దత్తాత్రేయ, గారుడ, కలిసంతరణ, జాబాలి, సౌభాగ్యలక్ష్మీ సరస్వతీరహస్య, బహ్వృచ, ముక్తిక మొ||వి.

VI. భక్తి: శ్రీమద్భాగవతం, శ్రీనారద భక్తి సూత్రములు, శ్రీకృష్ణ అష్టోత్తర శతనామావళి- గజేంద్ర మోక్షం, కుచేలోపాఖ్యానం.

VII. బ్రహ్మసూత్రములు : శ్రీ బాదరాయణ విరచిత బ్రహ్మసూత్రములు

VIII. గురువు : గురువు యొక్క అవసరము, ఆషాడ / గురు / వ్యాస పూర్ణిమ ప్రాధాన్యత, గురువును ఎలా గుర్తించి సేవించాలి, ఎందుకు ?, గురువు పట్ల శిష్యుని కర్తవ్యం, గురూపదేశం, గురువు యొక్క ఆవశ్యకత, గురువు యొక్క అనుగ్రహం ఎందుకు ? ఎలా పొందాలి ?, గురు పాదతీర్థం

IX. సాధనలు : పరమార్థ సాధనలు, సమాధి అభ్యాసం

X. ఇతర గ్రంథములు : మహాత్ముల సూక్తులు, ఉత్తమ జీవనవిధానం, పరమార్థ సాధనలు , మోక్ష సాధనా రహస్యం , ధ్యానం - ప్రయోజనములు, సోऽహం భావన ద్వారా ముక్తి, వినాయక చవితి, విఘ్నేశ్వర గాథ వెనుక ఆధ్యాత్మిక రహస్యం, దసరా పండుగ వెనుక ఆంతర్యం.

XI. మరెన్నో ఇతర గ్రంథములు

Contact : +91 80085 39770 / +91 98862 65225